

նով պղտի գիւղ մ'է, չորս փարսախ հեռու 'ի Սունկուրլուէ, 100 հոգիէ աւելի մարդիկ մեռան 'ի սովոյ: Հայր մը պատմեց Ֆարնսփորտհի, թէ իր հինգ որդւոց չորսը օր քան զօր կը ծիւրին 'ի քաղցոյ, իսկ հինգերորդը մեռնելու վրայ է: Ի ֆայա-տիպի ուղտի մը զիւսկը մեռնելէն ետքը քառասուն օր աւստի մէջ մնացեր էր. և երբ դուռը բացին որպէս զի 'ի բաց տանին հօտեալ գէշը, բոլոր ժողովուրդը վրան թափեցաւ, և կտոր կտոր յափշտակելով փախաւ: Քաղաքապետը հարկաւորեցաւ պահապան դնել մեռեալ մարմինը թաղուած տեղոյն վրայ, վասն զի բոլոր կերողները մեռեր էին:

Ամբողջ գեղեր ու աւաններ անապատացան ու անմարդացան. 'ի Նէֆէս, քէօյի, հինն Տաւիա, երեք տղայ միայն գտնուեցան, որոց երիցագոյնը տասնամեայ. և երեքն ալ մեռած էին: Պ. Ֆարնսփորտհ վեց գեղ գտաւ, որոց հինգը բոլորովին անմարդացեր էին, և վեցերորդին մէջ երեք ընտանիք միայն մնացեր էր: Քսան և չորս ժամուց մէջ յորում կեցաւ ուղեւորն յԱք-սարայ գիւղ, չորս հոգի մեռան 'ի սովոյ չարչար նեղութեամբ:

Ահաւոր է նոյնպէս կենդանեաց մահը ու կոտորածը: Գիւղի մը մէջ որ 1600 ուխտար ու այծ կար, այնչափէն մէկ ուխտար ու մէկ այծ միայն ապրեցան. ուրիշ գիւղի մը մէջ ալ 1200 կենդանիք կային, անոնցմէ ալ ութ հատն միայն ապրեցան:

Մեն զժբախտութիւն, բայց գէթ ժամանակաւոր կամ տարեւոր ըլլար միայն. պանդըխտութիւնք, երկարաւուր ձմեռն և տարւոյս չորութիւնը յետագայ ամաց յաջող հնձոց ամեն հաւանակութիւնն 'ի դերե կը հանեն. ուստի կրնայ ամենայն ոք գուշակել թէ քանի տարի պէտք է գէթ մասամբ դարմանելու այս ամեն չարիքներն ու կորուստները:

Կրնան հարցնել ընթերցողք, թէ ինչ է այսպիսի թշուառութեան մը պատճառը, չարագոյն քան զպատե-

րազմ և զժամնտամահ. ուտելեաց պակասութիւնն. վասն զի երբ ուտելիք կը նուաղին, անոնց գինը կ'առաւելու և կը դադրի համեմատական ըլլալու գործաւորաց ոռճկին: Ուտելեաց պակասութեան պատճառն ալ է եղանակաց գէշութիւնը և հնձոց անյաջողութիւնը: Ասկէ զատ քաղաքական մեծամեծ շարժումնք ու պատերազմունք ալ կըրնան շատ կորուստներ պատճառել, ապականելով ընդարձակ տարածութեամբ երկիրներ: Փոքր Ասիոյ ներկայ սովոյն զխաւոր պատճառներէն մէկն ալ է անցեալ տարւոյն Պարսկաստանի սովը. ուր տարին վաճառականը շահագիտութեամբ երկրին ցորենոյն մեծ մասը առանց մտածելու յաջորդ տարին. և զժբախտաբար եղանակն ալ անյարմար երթալով՝ յառաջ բերին այս ահաւոր սովը, որ կը տնէ տակաւին և չնք գիտեր թէ երբ պիտի վերջանայ:

ՅԱՒԵԼՈՒԱԾ

Ի ՄԵԾԱՆՈՒՆ ՆՆՋԵՑԵԱԼՍ

1873 ՏԱՐԻՈՅՆ

ՅՈՎՀ. ԿԱՎԱՅԻ ԿՈՄԱ, մոտենացի նշանաւոր գրագէտ, ծնեալ յամին 1806:

ՈՅՏԱՌՈՍ ԴԱՅՅԱ, պերկամացի ծերունի բանաստեղծ:

ՅՈՎԱԿԻՄ ՏԵ ԱՎՈՍԵՆՍ, գուրինեցի գրագէտ:

ՅՈՎՐԵԺ ՊԵՆԻ, կանոնիկոս, կաճառորդ ձեմարանին Գրուսգայի:

ԷՄԱՆՈՒԷԼ ՄԱՌԻԱՆԻ, իտալացի սինկդիտոս, գրագէտ և քաղաքագէտ:

ՅՈՎՐԵԺ ԴԻՄԵՐՄԱՆԻ, բիւմոնդեցի բժշկապետ:

ՄԻՔԷԶ, պատուացի երիտասարդ աստեղաբաշխ, տեսուչ զիտարանին Պլոնիոյ: ՊՈՆԱԿԵՆԻՈՒՄԱՐ ՄՈՆԻՍԻ, նէապոլսեցի երկրաբան:

ԿԱՐՈԼՍ ԳՈՅՁԻՍ, նովարացի երգահան:

ԿԱՐՈՒՍ ԱՐԻԷՆԴԻ, միլանեցի պատկերահան:

ՓՐԱՆԿԻՍԿՈՍ ՏԵ ՊԼԱՋԻՆՍ, նէսպօլսեցի գիշերահան:

ՎԻԿԱԼԻԱՆՈՍ ԳՐԻՎԵԼԼԻ մարգիզ, միլանեցի բարերար:

ՅՈՎՀ. ՄԻԱՆԻ, վենետկեցի աշխարհալըբջիկի ճանապարհորդ յԱփրիկէ, Նեղոսի աղբերակունքը գտնելու համար:

ՄԵԾԱՆՈՒՆ ՆՆՋԵՑԵԱԼՔ

ՏԱՐԻՈՑՍ ԱՌԱՋԻՆ ԿԻՍՈՒՆ ՄԵՋ

ՊԵՏՐՈՍ Փ. ՊՈՎԱԼԷՒ, եղբերգակ բանաստեղծ, և դերասան Գաղղիական թատրոնին (Théâtre Français) 'ի Բարիզ:

ԿԱՐՈՒՍ ՊՐԱՆԿՍ, միլանեցի ծերունի և բազմարդիին գրավաճառ և տպագիր:

ԵԽԳ. ՊԵՐԵՐ ՏԸ Լ' ԵՐԱՌԱՍ, գաղղիացի պատմաբան և քննադատ:

ԱՍԵՆՍՈՒԱՆՈՍ ԳԱՄՈՒՅՅՈՑ, երախտաւոր դասատու պատմութեան և չափաբերութեան վենետկեան գաւառեցի:

ՅՈՎՀ. ԱՅՈՒ ԿԱԼԻՆԵԱՆԻ, տէր և խմբագրող Galiniani's Messenger անգղիերէն օրագրին, զոր իր հայրն հիմնած էր 'ի Բարիզ, մեռեալ 'ի հասակի 76 ամաց:

ՀԵՐԻԿ. ՀՕՒԱՆՍ, անգղիացի ճանապարհորդ. մեռեալ 'ի լոնտոն 'ի հասակի 85 ամաց:

ՓՐԱՆԿ. ՎԻԿՏՈՐ ՀԻԻԿՈՑ, որդի Վիկտոր Հիւկոյի, թարգմանիչ ողբերգութեանց Շէքսպիրի:

ՅԱԿԻՍԻՈՍ ՆԱԲԻԱՍ, վենետկեցի անուանի հրեայ բժիկ:

Ք. ՓՐ. ՆԱԻԲԱՆ, սաքսոնիացի բազմագէտ մետաղաբան:

ԳՐԻԳՈՐ ԳԵՈՐԳ ՓԱՓԱՏՈՒՅՈՒՆՈՒՍ, թեսաղոնիկեցի յոյն հնախօս պատմաբան, և քաղաքագէտ յունական տէրութեան ծառայութեան մէջ:

ԿԱՐՈՒՍ ՓԻԼԻՊՊՈՍ ՏԸ ԲԵՐՏՈՒՅ, դուքս Էսպլէնեազայ, գաղղիացի նախկին սինկլիտոս, հնդկնակ Պատմութեան իտալիոյ, մեռեալ 'ի Միլան 'ի հասակի 83 ամաց:

ՓՐԵԿԵՐԻԿՈՍ ՌՈՏԻԷ, գաղղիացի յունագէտ, մեռեալ 'ի Բիզա 'ի հասակի 64 ամաց:

ՅՈՎՔԵ ԹՈՎԱՆԻ, վենետկեան գաւառեցի, հնդկնակ Պատմութեան վերջին հարիւր տա-

մաց, և Պատմութեան մանկութեան օրինայ Կիտարոս:

ՅՈՒԼԻՈՍ ՄԻՆԷԼ, գաղղիացի պատմաբան: ԱԻԿՈՍՏՈՍ ԴՐՈՆԵՆՍ, գաղղիացի պատմաբան:

ՄՐԻՍ ՀԱՐԴ, գերմանացի մեծահամբաւ յունագէտ:

ԴԻՍԻԹ ՇՐԱՅՍ, գերմանացի անաստուած քննադատ իմաստասէր:

ԱՅՈՒՍՏԻՆ ԳԵԴՇԷ, պեւնիացի բազմարդիւն չափաբեր, աստեղաբաշխ և վիճակագիր:

ՓԻԼԻՊՊՈՍ ԿՈՒԱԼԵՐԻՈՑ } Իտալացի
ՎԻԿԱԼԻԱՆՈՍ ՊՈՐՐՈՄԵՆՈՑ } սինկլիտոս:

ՅՈՎՔԵ ԲԱՆԱԴԻՈՆԻ } Իտալացի արդիւնա-

ՅՈՎՀ. ԲԱՐԱՊՈՑ } ւոր մանկավարժ:

ԴԻՄԻՏՐԻՈՍ ԲՐՈՍԻՍ, բիւմնդեցի հնախօս և պատմաբան:

Հ. ԴԱՐԵՈՒՆԻ, յիսուսեան ծիրանաւոր անուանի ետրուրագէտ 'ի Հռովմ:

ՅՈՎՔԵ ՊՐԻԱՆՈՑ, բիւմնդեցի նշանաւոր հրապարակագիր. բարեկամ Սիլվիոյ Բեւլիգոյի:

ԿԱՎԱՆՏՈՑ, իտալացի սինկլիտոս և հաղարակիտ պետութեան:

ԷՄԵ ՏԵԿԷ, գաղղիացի նշանաւոր եղբերակ դերասան:

ԱԼԵԿՍԻ ՈՒԷՑ, անգղիացի բազմահմուտ հնագէտ, մեռեալ յամին 1803:

ՅՈՎՀ. ՀԵՐԻԿՈՍ ՄԵՏԷԼԵՐ, պեւնիացի համբաւաւոր աստեղաբաշխ, մեռեալ 'ի հասակի 80 ամաց:

ԼՈՒԿԱՆԻԱՆՈՑ Ա. Թագաւոր Սանտուիչ կղզեաց:

ՅՈՎՀ. ՉԵՐՄԱՑ, պոնտիական նշանաւոր բնախօս և կենդանաբան:

ՀԵՐԻԿՈՍ ՏԸ ԼԱ ԲԱՍ, գաղղիացի ճանապարհորդ 'ի Պարսկաստան, թարգմանիչ Սատի բանաստեղծին:

Պ. Փ. ՊՐՈՄԷԷ, պղզանսոնցի վարձատրեալ մանկավարժ հնդկնակ:

ԵՐԻԿԵՆ ԱԵԿԻՆՈ ԿՈՄՈՒՀԻ, ծննդեամբ Ռոստոլցին, գաղղիացի արդիւնաւոր հնդկնակ պատմութեանց տղայոց համար, մեռեալ 'ի հասակի 73 ամաց:

ԿԱՐՈՒՍ ԵՐԱՆԴ ՊԵՕԼԷ, գաղղիացի նշանաւոր հնախօս, քննադատ արուեստից և քաղաքագէտ:

ԿԱՄԻԼԻՍ ԳԱՅՔՐԵՆԻ, պոնտիացի հայրենասէր, նուիրակ խորհրդարանին իտալիոյ:

ՊԱՆԿԵՆ ԿԻՋՈՑ ՏԵ ՎԻՐ, դուստր Կիզդի, տիկին Կոռնելիոս ՏԵ ՎԻԳԻ, անուանի ՀԵԿԻՆԱԿ պատմութեանց տղայոց համար, և Թարգմանիչ տեղդիերէնէ:

ԳՈՒՐԵԼՄՈՍ ԳԱՌԵԼՄԱՆ, զերմանացի համբաւոր պատկերահան:

Հ. Գ. ԼԻՍՏՈՒ, անուանի երգահան և ուղղիչ երաժշտական խմբից:

ՄԻՔԱՅԵԼ ՄԱՔՍԻՄՈՎԻՉ, ռուս բուսաբան: ԼՈՒԴ. ՓՐԱՆԿ. ՄԵՏՆԻԷ, գաղղիացի նշանաւոր լեզուագէտ:

ԱԻԳՈՏ. ԷՄ. ՌԱՅՍ, աստորիացի հանքաբան:

ՍԻՄԵՈՆ, գաղղիացի վաղեմի սինկդիստոս, Թարգմանիչ Որատիոսի:

ԿԱՐՈՂՈՍ ՍԵՐՆԵՐ, մեծահոշակ իրաւաբան 'ի Պոսդոն Ամերիկոյ:

ՆԻԿՈՂԱՅՈՍ ԹՈՄՄԱՅԵՈՑ, իտալացի-տալմաք մեծարելի մատենագիր, իմաստասէր և գաստիարակ:

ՅՈՂՈՒՓ ՊԱՆԶԱՐԵԿԻՆ, իլիանցի արգիւնաւոր շիտածապետ:

ՊԻՐԱՅԻ, գաղղիացի գրագէտ և միապետական երեսփոխան 'ի Ժողովն ազգային:

ՓԱՅԱՅՈՑ ԶԵՐԻ, բիեմոնդեցի երիտասարդ հնէակագէտ, աշակերտ Պրոքհաւդի:

ԴՈՄԵՆԻԿՈՍ ԶԻՌՈՒԷԿԻ, հոռմայեցի երիտասարդ չափաբեր, բազմագէտ աստեղաբաշխ գիտարանին Փլորենտիոյ:

ՓԱՅԱՅԻՍԿՈՍ ԳՈՒԷԿԻ, փլորենտացի նշանաւոր կատակերգիկ մատենագիր և զաւելտարար՝ տղայոց համար:

ՀԱՍԵՆ, գերմանացի նշանաւոր աստեղաբաշխ:

ԼՈՒԿ. ՄԻՇԵԼ, գաղղիացի գաստիարակ:

ՓԻԼԻՍՍ, գաստու կենդանաբանութեան յՈՐԱՓՈՐԴ:

ՌԱՅԵՅԵԱՆ մարդիկ, գաղղիացի երգահան:

ՓՐԱՆԿԻՍԿՈՍ ԴԻՐԵԿԵԱՆ, նէապոլեցի անուանի տնտեսաբան, ուղղիչ Թանգարանաց Նէապոլի:

ՎԻԼԿԵՆԶԻԱՅԵԱՆ, գաղղիացի խմբագրիչ (րապրիկ Դատարանաց (Gazette des Tribunaux)):

ԶԱՆԱԶԱՆ ԳԻՏԵԼԻՔ

Պաղէնի փախուստը. — Պաղէն մարաշախտիկ Ս. Մարգարիտէ կղզիէն փախչիլն բոլոր զաշխարհ ապշեցուց. և յիրաւի զարմանաց արժանի է նորա արիւթիւնը, իր տիկին ամուսնոյն խորամանկութիւնը, և վերջուպէս ձեռնարկութեան անարգել յաջողութիւնը:

Կը յիշեն անուշտ ընթերցողք որ Դրիսանոնի պատերազմական ժողովոյն Պաղէնի դէմ մահուան դատակնիք տալէն ետքը, Մար- Մահոն մարաշախտը ըստ խնդրոյ դատաւորաց ժողովոյն, փոխեց պատիժը 20 տարուան բանտարգելութեան. և քիչ օր ետքը, այսինքն 'ի վերջ կոչոյ 1875 ամին զեկտեմբեր ամսոյն, դատապարտեալը Մար-գարիտէ կղզին տարուեցաւ: Բայց մամանաւոր ընդհիմն բանտարգելոյն անտանելի կեանքը զիրացնելու համար՝ մէկ քանի թոյլտուութիւնք եղեր էին. բերդին մէջ սակաւաթիւ խումբ մը կար 'ի պահպանութիւն՝ Պ. Մարքիի առաջնորդութեան տակ, ծննդեանք գորսիգային, որ արդէն շատ անգամ առաջնորդութիւն ըրած էր բանտարգելութեանց: Պ. Վիլլէզ գնդապետն որ ամբողջ դատաստանին ժամանակ անբաժան մնացեր էր Պաղէնի քով, թողուցին որ հետք երթայ 'ի Մարգարիտէ, տանելով միտտեղ որդիքը և ամուսինը, որոց սէրն առ Պաղէն երբէք չի չիջաւ դատաստանին սկիզբէն մինչև բանտարգելութիւնը:

Բանի որ եղանակն ձեռնային էր, բանտարգելութեան կենաց դժուարութիւնքը շատ չէր զգար Պաղէն, բայց երբ ամուսնային տարը կոխեց, ալ անկէ ետքը անտանելի էր Մարգարիտէ կղզւոյն բնակութիւնը: Մարաշախտն չրջագայելու համար ուրիշ տեղ չունէր, եթէ ոչ փոքրիկ հովանոց մը, բոլոր օրը արեգական բոցատոջոր ճառագայթից տակ, Բերդէն գուրս և ոչ քայլափոխ սեղ կրնար հեռանալ. անոր համար հարկեցաւ արձակել ընտանիքը այդ վատտառոյշ տեղէն, գոհ ըլլալով առանձին մնալ Վիլլէզ գնդապետին հետ: Յուլիս ամսոյն մէջ Պաղէն տիկինը, իր ազգականին Պաղէն ճարտարագետին հետ Մար-Մահոնի Հատարակապետութեան նշանադահին գնացին, որպէս զի խնդրեն իրմէ մեղմանցնելու բանտարգելոյն խեղճ վիճակը. և առաջարկեցին որ փոխանակ